

II. Veřejné rozpočty

V roce 2010 došlo k meziročnímu snížení deficitu veřejných rozpočtů, které jsou ještě stále zasaženy nedávnou krizí. Jako zásadní příčiny zmírnění negativních tendencí lze označit posílení příjmové strany, pokles výdajů a také vázání výdajů ve výši téměř 18 mld. Kč v průběhu roku.

Zmírnila se fiskální expanze, o čemž svědčí zlepšení salda primární bilance a čistého peněžního toku z provozní činnosti. Pozitivní tendencí je vývoj podílu deficitu pro fiskální cílení na HDP, který se v meziročním srovnání i oproti původním předpokladům snížil. Přetrvává však vysoký podíl mandatorních výdajů, což je výsledkem politik realizovaných v minulých letech. V jejich struktuře nedochází k výrazným posunům. Z hlediska dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nebyly učiněny zásadní nebo dostatečné změny.

Vývoj dluhu kopíruje vývoj hospodaření veřejných rozpočtů. Příčinou jsou nejen důsledky krize, ale také v minulosti založené výdajové trendy. Přestože zadlužení nadále rostlo, náklady spojené s jeho obsluhou v roce 2010 strmě poklesly. Zásahu na tom měl především pokles rizikové prémie v důsledku úsporné politiky nové vlády a očekávání dalšího konsolidačního a reformního úsilí. Náklady dluhové služby jsou trvalou zátěží výdajové strany veřejných rozpočtů.

Podíl dluhu veřejných rozpočtů na HDP roste, avšak ve srovnání s jinými zeměmi není jeho úroveň zatím vysoká. Jeho růst byl ale doposud zpomalován využíváním privatizačních příjmů k financování deficitů, jejichž vliv téměř dozněl. Ke zvolnění růstových tendencí u dluhu by mohlo přispět pouze zmírnění růstu deficitů veřejných rozpočtů.

Materiál prezentuje údaje za veřejné rozpočty ve statistickém standardu Government Finance Statistics Manual 2001 (dále GFS 2001). Základní rozdíly mezi touto a dříve implementovanou metodikou obsahuje pro připomenutí níže uvedený metodický box.

Z důvodů v něm uvedených nejsou údaje o hospodaření veřejných rozpočtů uvedené v Návrhu zákona o státním rozpočtu pro rok 2010 v některých příjmových a výdajových položkách plně srovnatelné. Při porovnávání rozpočtovaných a dosažených příjmů a výdajů (a tím i salda) za rok 2010 se text přesto soustřeďuje na srovnání položek a ukazatelů s metodicky obdobným obsahem. V čase jsou nicméně údaje v materiálu metodicky zcela konzistentní.

Metodický box

Data jsou vykazována na základě metodiky peněžních toků, čemuž odpovídá seskupování příjmových a výdajových operací a potřebné metodické úpravy. Vládní statistika je konstruována jako součet jednotlivých složek veřejných rozpočtů, kde je následně uplatněna konsolidace příjmů a výdajů za účelem vyloučení vzájemných vztahů mezi jednotlivými složkami vládního sektoru. Hospodaření veřejných rozpočtů zachycuje příjmové a výdajové operace týkající se státního rozpočtu vč. Národního fondu a od r. 2006 zdrojů z privatizace (bývalého Fondu národního majetku zrušeného zákonem č. 178/2005 Sb.), mimorozpočtových fondů (státních fondů a Pozemkového fondu ČR), veřejného zdravotního pojištění a územních samosprávných celků (obce, kraje, dobrovolné svazky obcí a regionální rady regionů soudržnosti).

Přechod z metodiky GFS 1986 na GFS 2001

Mezinárodní měnový fond (dále jen MMF) zpracoval novou metodiku vykazování vládní finanční statistiky, která se řídí manuálem Government Finance Statistics Manual 2001 (dále jen GFS 2001). Na jeho základě jsou sledovány nejen transakce veřejných rozpočtů (příjmy, výdaje, financování) realizované na peněžní bázi a ze stavových veličin dluh, které byly vykazovány podle metodiky GFS 1986, ale zaznamenávají se i operace související se vznikem, zánikem či přeměnou pohledávek a závazků a s ostatními ekonomickými toky jako jsou např. zisky či ztráty z držby aktiv a závazků. Vedle tokových operací je sestavována rozvaha aktiv a závazků. Institucionální pokrytí podle metodiky GFS 1986 vycházelo z funkčního pojetí definice sektoru vlády, GFS 2001 zahrnuje do sektoru vlády instituce na základě institucionálního pojetí. Institucionální pokrytí je tak definováno shodně s metodikou Evropského systému národních a regionálních účtů 95 (dále jen ESA 95). Od r. 2003 Ministerstvo financí na doporučení Mezinárodního měnového fondu započalo s postupnou implementací vládní finanční statistiky za veřejné rozpočty v nové metodice MMF podle již zmíněného manuálu GFS 2001. Na základě doporučení MMF o postupu implementace byla v letech 2001 až 2004 data z formátu GFS 1986 transformována podle stanovených úprav do výkazu zdrojů a užití peněžních prostředků, výkazů příjmů a výdajů a dalších souvisejících výkazů GFS 2001 bez změny institucionálního vymezení. Od r. 2005 jsou tyto výkazy zpracovávány na základě prvotních dat. Vzhledem k tomu, že v současné fázi implementace je institucionální pokrytí GFS 1986 a GFS 2001 shodné, přechází Ministerstvo financí ke zveřejňování dat v novém formátu. Cílem je dosažení shodného institucionálního pokrytí metodiky GFS 2001 s vymezením sektoru vládních institucí v metodice ESA 95. V dalších letech se tudíž předpokládá rozšíření institucionálního pokrytí veřejných rozpočtů o další subjekty (např. vybrané ústředně a místně řízené příspěvkové organizace, veřejné vysoké školy nebo Správu železniční dopravní cesty.).

Základní rozdíly mezi GFS 2001 a GFS 1986:

V rámci příjmů a výdajů došlo k částečné změně kategorií příjmových a výdajových položek. Mezi hlavní změny patří:

- samostatně nejsou vykazovány celkové kapitálové příjmy a kapitálové výdaje. Z příjmů a výdajů byly vyčleněny operace týkající se nákupu a prodeje nefinančních aktiv. V této souvislosti je nově podobně jako v metodice ESA 95 sledována kategorie peněžních toků z investic do nefinančních aktiv. Další část kapitálových výdajů související s příjmovými a výdajovými dotacemi a transfery byla zahrnuta do provozních příjmů a výdajů. Nicméně tabulky v tomto materiálu obsahují mimo rámec metodiky GFS 2001 i celkové hodnoty za příjmy a výdaje včetně prodeje a pořízení nefinančních aktiv;
- platby sociálních příspěvků hrazené veřejnými rozpočty za své zaměstnance, které byly v metodice GFS 1986 konsolidovány, zůstávají součástí příjmů a výdajů příslušných kategorií;
- u daňových příjmů dochází ke snížení daně z přidané hodnoty o odvody vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU podle DPH;
- kategorie čistých půjček (tj. poskytnuté půjčky minus jejich splátky) není v metodice GFS 2001 součástí výdajů, tzn. tyto operace neovlivňují deficit veřejných rozpočtů, ale jsou součástí pohledávek zachycených v rámci financování;
- výdaje na realizaci vysoce rizikových záruk, jejichž návratnost není jistá, jsou zahrnuty do výdajových kapitálových transferů. V metodice GFS 1986 byly klasifikovány jako půjčky. Jejich případné úhrady jsou součástí příjmů veřejných rozpočtů (nikoli splátkami dříve poskytnutých půjček jako podle GFS 1986).

V metodice GFS 2001 jsou v dané fázi implementace definovány následující kategorie bilancí:

- čistý peněžní schodek/přebytek (cash deficit/surplus) je saldem zahrnujícím peněžní toky z provozní činnosti a čistého pořízení nefinančních aktiv. Lze ho svým charakterem přirovnat k deficitu GFS 1986 očištěnému o čisté půjčky.

Toto saldo lze dále analyzovat prostřednictvím následujících ukazatelů:

- čistý peněžní tok z provozní činnosti (net cash inflow from operating activities), který představuje rozdíl mezi příjmy a výdaji z provozní činnosti. Toto saldo na rozdíl od dříve vykazovaného salda běžné bilance zahrnuje kapitálové příjmové a výdajové dotace a transfery.
- čistý peněžní tok z investic do nefinančních aktiv (net cash outflow from investments in NFAs), který představuje hodnotu nově pořízeného nefinančního majetku sníženou o příjmy z prodeje nefinančních aktiv.

Pozvolné oživení růstu spolu s realizovanými opatřeními zejména na příjmové straně vedly k meziročnímu zlepšení vývoje veřejných rozpočtů. V roce 2010 se tak saldo veřejných rozpočtů (ekvivalent dříve uváděného salda bez čistých půjček) meziročně zlepšilo o 67,7 mld. Kč a deficit činil 179,8 mld. Kč, tj. 4,9 % HDP. Ve srovnání se schválenou rozpočtovou dokumentací pro rok 2010 byl ale o 13,2 mld. Kč vyšší. Výsledek hospodaření veřejných rozpočtů byl po loňsku druhý nejhorší v historii ČR. Ve srovnání s původními předpoklady je zhoršení patrné u všech segmentů s výjimkou územně samosprávných celků, nicméně v meziročním porovnání jejich saldo spolu se státním rozpočtem zaznamenalo znatelně lepší výsledek. U státního rozpočtu dosáhl schodek 158,5 mld. Kč, což je o 5,6 mld. Kč méně, než bylo původně schváleno. Současně byl deficit státního rozpočtu ve srovnání s rokem 2009 nižší o 75,6 mld. Kč.

Deficit státního rozpočtu není shodný s deficitem prezentovaným v ostatních částech Státního závěrečného účtu za rok 2010. Z deficitu je vyloučen vliv rezervních fondů a dalších finančních operací. Původní odhad deficitu veřejných rozpočtů uvedený v Návrhu státního rozpočtu na rok 2010 nepředpokládal zapojování finančních prostředků rezervních fondů organizačních složek státu (dále OSS). Vzhledem k vyčerpání převážné většiny prostředků rezervních fondů v minulých letech dochází v aktuálním saldu veřejných rozpočtů v důsledku vlivu těchto operací ke zhoršení již jen o 0,7 mld. Kč. Od roku 2008 dochází k odlišnému zacházení s rezervními fondy. K reálným převodům nerealizovaných rozpočtovaných výdajů do rezervních fondů už nedochází, místo nich na základě uspořené prostředků vznikají nároky na výdaje příštích let. Nedochází k nadbytečnému emitování státních dluhopisů v průběhu roku, což vede k úsporám nákladů dluhové služby. Zapojování nespotřebovaných výdajů je limitováno zmocněním vlády ke snižování části těchto nároků. O stavu a pohybu nároků z uspořené výdajů je vedena zvláštní evidence. Možnost vytvářet nároky však i nadále ztěžuje predikovatelnost konečných výsledků hospodaření veřejných rozpočtů. Výsledky hospodaření veřejných rozpočtů jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 8: Vývoj sald veřejných rozpočtů

		2008	2009	2010
				<i>předběžná skutečnost</i>
Saldo	(mld Kč)	-39,1	-247,5	-179,8
Saldo	(% HDP)	-1,1	-6,8	-4,9
Saldo pro fiskální cílení	(mld Kč)	-36,8	-229,7	-151,1
Saldo pro fiskální cílení	(% HDP)	-1,0	-6,3	-4,1

Pramen: MF

Pozn.: Ze salda pro fiskální cílení jsou vyloučeny transformační náklady, operace Národního fondu a EU prostředky, které by výsledky daného roku ovlivňovaly o časový nesoulad mezi přijetím plateb z EU a jejich čerpáním. Tento ukazatel je shodný s ukazatelem používaným v návrhu střednědobého výhledu státního rozpočtu na léta 2010 a 2011. Transformační náklady představují zejména operace v minulosti státem zřízených institucí, které spravovaly nekvalitní aktiva přebíraná od jiných subjektů.

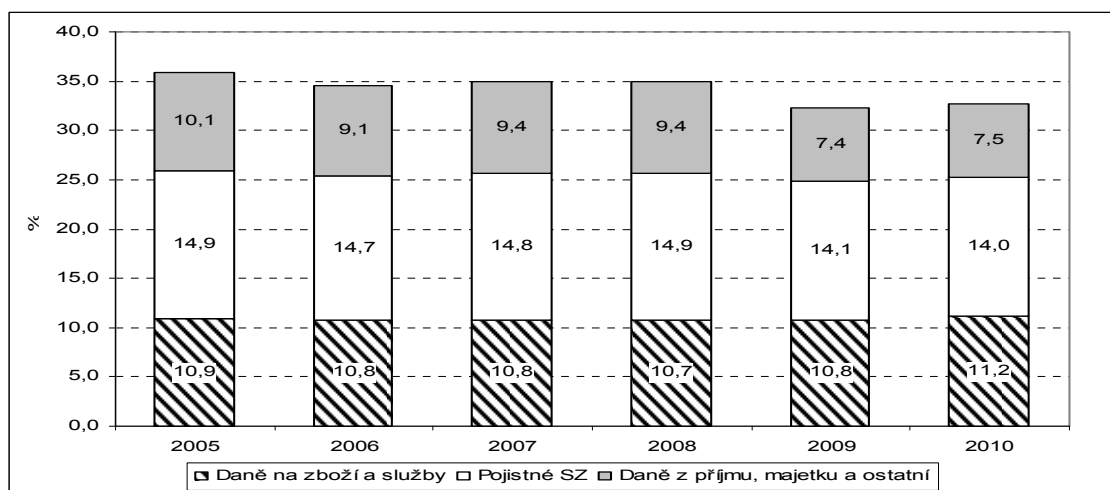
1. Příjmy veřejných rozpočtů

Ve srovnání s původními předpoklady byly příjmy nižší o 61,9 mld. Kč, což je důsledkem především trvající zhoršené ekonomické situace. Meziročně se ale vývoj celkových příjmů vrátil k růstové trajektorii. Narozdíl od roku 2009, kdy příjmy veřejných rozpočtů poklesly oproti úrovni předchozího roku o 6,4 %, v roce 2010 vzrostly o 2,8 %. Hlavním důvodem byla opatření přijatá na posílení příjmové strany; došlo ke zvýšení obou sazeb DPH o 1 p.b., zvýšení sazby daně z nemovitosti a také ke zvýšení sazeb spotřebních daně z pohonných hmot, lihu, piva a tabákových výrobků. Zvýšení daňové zátěže vedlo k meziročnímu růstu konsolidované daňové kvóty včetně pojistného o 0,4 p.b. na 32,7 % HDP (viz Graf č. 14).

Celkové daňové příjmy včetně pojistného na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění (dále jen pojistné) byly ve srovnání s předpoklady v Návrhu státního rozpočtu pro rok 2010 nižší o 66,4 mld. Kč, meziročně vzrostly o 3,3 %, přičemž k vyššímu inkasu došlo v podstatě u všech typů daní. Oproti předpokladům rozpočtové dokumentace byly nižší především výnosy z daně z příjmů právnických osob a ze spotřebních daní. U první jmenované daně byl výběr ovlivněn poklesem sazby z 21 % na 20 % a projevil se také zvýšený počet žádostí podniků o snížení či prominutí záloh a uplatnění ztrát vytvořených v minulých letech. Výběr spotřebních daní sice pozitivně ovlivnilo zvýšení sazeb, ne však v takové míře, jak bylo původně očekáváno. Ve struktuře daňových příjmů dochází k obnově růstového trendu podílu nepřímých daní. Objem pojistného na sociální zabezpečení meziročně mírně vzrostl, nicméně stejně jako příjmové daně nedosáhl předkrizové úrovně roku 2008.

U nedaňových příjmů došlo meziročně rovněž k pozitivní odchylce, ve srovnání s původními předpoklady se podařilo získat o cca 7 mld. Kč více těchto obtížně predikovatelných příjmů (dividendy, vratky transferů z minulých let apod.).

Graf č. 14: Podíl výnosu daní na HDP v %

Pramen: MF

Tabulka č. 9: Vývoj příjmů veřejných rozpočtů

		Konsolidované veřejné rozpočty (mld. Kč)			Podíl na HDP (%)		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
				<i>předběžná skutečnost</i>			<i>předběžná skutečnost</i>
	CELKOVÉ PŘÍJMY	1478,2	1383,9	1422,3	40,1	38,2	38,5
1	PŘÍJMY Z PROVOZNÍ ČINNOSTI:	1461,0	1355,3	1400,5	39,6	37,4	37,9
11	Daně	742,8	660,4	690,8	20,1	18,2	18,7
111	Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	330,9	254,7	260,9	9,0	7,0	7,1
1111	Placené fyzickými osobami	143,3	127,5	131,3	3,9	3,5	3,6
1112	Placené společnostmi a ostatními podniky	187,6	127,1	129,6	5,1	3,5	3,5
113	Daně z majetku	15,5	14,4	16,4	0,4	0,4	0,4
114	Daně ze zboží a služeb (Z a S)	396,3	391,1	413,4	10,7	10,8	11,2
1141	Obecné daně ze zboží a služeb (DPH) ¹⁾	249,2	248,1	263,9	6,8	6,8	7,1
1142	Spotřební daně	133,0	131,1	138,3	3,6	3,6	3,7
1144	Daně ze zvláštních služeb	2,2	2,1	1,8	0,1	0,1	0,0
1145	Daně z používání zboží, z povolení používat zboží a provozovat činnost	11,8	9,8	9,5	0,3	0,3	0,3
12	Sociální příspěvky	548,2	509,7	517,5	14,9	14,1	14,0
121	Příspěvky na sociální zabezpečení	529,9	495,9	503,4	14,4	13,7	13,6
1211	Příspěvky zaměstnanců	130,1	113,6	116,9	3,5	3,1	3,2
1212	Příspěvky zaměstnavatelů	364,9	338,5	349,2	9,9	9,3	9,5
1213	Příspěvky OSVČ nebo nezaměstnaných	32,8	39,2	35,3	0,9	1,1	1,0
122	Ostatní sociální příspěvky	18,3	13,8	14,0	0,5	0,4	0,4
13	Dotace	60,5	79,6	84,9	1,6	2,2	2,3
131	od zahraničních vlád	0,1	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0
1311	Běžné	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
1312	Kapitálové	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0
132	od mezinárodních organizací	60,4	79,4	84,6	1,6	2,2	2,3
1321	Běžné	26,8	33,3	36,3	0,7	0,9	1,0
1322	Kapitálové	33,6	46,2	48,2	0,9	1,3	1,3
14	Ostatní příjmy	109,5	105,6	107,3	3,0	2,9	2,9
141	Příjmy z vlastnictví	34,3	33,6	34,8	0,9	0,9	0,9
142	Prodej zboží a služeb	43,3	42,9	44,0	1,2	1,2	1,2
143	Pokuty, penále a propadnutí	3,5	5,5	4,5	0,1	0,2	0,1
144	Dobrovolné transfery jiné než dotace	11,9	15,0	16,3	0,3	0,4	0,4
145	Ostatní příjmy jinde nezařazené	16,6	8,6	7,7	0,4	0,2	0,2
3	PRODEJ NEFINANČNÍCH AKTIV	17,3	28,7	21,8	0,5	0,8	0,6
311.2	Fixní aktiva	9,6	9,5	9,8	0,3	0,3	0,3
314.2	Nevyráběná aktiva	7,7	19,2	12,0	0,2	0,5	0,3

Pramen: MF

¹⁾ DPH (kód 1141) je v souladu s metodikou GFS 2001 snížena o odvod do rozpočtu EU (viz metodický box) a o tuto částku je proto její výše nižší než je údaj o DPH v jiných částech SZÚ.

2. Výdaje veřejných rozpočtů

Celkové výdaje veřejných rozpočtů byly o 48,7 mld. Kč nižší, než činil původní předpoklad. Zároveň meziročně jejich objem klesl o 1,8 % (oproti loňskému růstu 7,5 %), tj. o 29,4 mld. Kč.

Rozhodující část výdajů je stále realizována prostřednictvím běžných transferů a sociálních dávek (celkem 60,6 % celkových výdajů), přičemž růst zaznamenaly v roce 2010 pouze sociální dávky, a to o 1,1 % (o 7,0 mld. Kč). Oba druhy výdajů jsou realizovány především státním rozpočtem a zdravotními pojišťovnami a jejich podíl na HDP se v roce 2010 meziročně snížil o 0,3 p.b. na 26,3 %. Největší část (cca 3/4 výdajů státního rozpočtu) mezi těmito transfery představují mandatorní výdaje. V minulosti založená nezdravá tendence růstu těchto výdajů má na hospodaření veřejných rozpočtů negativní dopad, neboť jsou vytěsňovány ostatní veřejné výdaje, které mohou mít produktivnější formu a dochází tím ke zužování manévrovacího prostoru pro fiskální politiku. Efekty většiny přijatých opatření jsou pouze jednorázové a nerespektují nezbytnost celkové restrukturalizace výdajové struktury.

Dluh veřejných rozpočtů zvyšuje náklady spojené s jeho obsluhou. Výdaje na úroky se ve srovnání s rokem 2009 snížily o 7,8 mld. Kč, což odpovídá meziročnímu poklesu o 15,6 %. Ve srovnání s rozpočtovou dokumentací tak byly o 17,9 mld. Kč nižší. Toto snížení je ovlivněno také načasováním emise dluhopisů, která byla vydána za výhodnějších úrokových podmínek, než se původně očekávalo.

Transfery do zahraničí, ve kterých rozhodující podíl představují odvody vlastních zdrojů do rozpočtu EU, zůstaly přibližně stejné.

Tabulka č. 10: Vývoj výdajů veřejných rozpočtů

		Konsolidované veřejné rozpočty (mld. Kč)			Podíl na HDP (%)		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
				<i>předběžná skutečnost</i>			<i>předběžná skutečnost</i>
	CELKOVÉ VÝDAJE	1517,3	1631,5	1602,1	41,1	45,0	43,4
2	VÝDAJE NA PROVOZNÍ ČINNOST	1421,1	1513,2	1494,9	38,5	41,7	40,5
21	Náhrady zaměstnancům	141,4	146,6	145,9	3,8	4,0	4,0
211	Mzdy a platy	106,5	111,3	110,7	2,9	3,1	3,0
212	Sociální příspěvky	34,9	35,3	35,2	0,9	1,0	1,0
22	Užití zboží a služeb	133,4	148,1	142,1	3,6	4,1	3,8
24	Úroky	44,7	49,6	41,9	1,2	1,4	1,1
25	Běžné transfery	272,6	301,9	300,7	7,4	8,3	8,1
251	Veřejným společnostem	206,5	205,6	206,1	5,6	5,7	5,6
2511	Nefinančním společnostem	0,0	198,8	200,6	-	5,5	5,4
2512	Finančním společnostem	0,0	6,7	5,5	-	0,2	0,1
252	Soukromým společnostem	66,2	96,3	94,7	1,8	2,7	2,6
26	Dotace	29,0	30,3	30,6	0,8	0,8	0,8
262	Mezinárodním organizacím	29,0	30,3	30,6	0,8	0,8	0,8
2621	Běžné	29,0	30,3	30,6	0,8	0,8	0,8
27	Sociální dávky	618,0	663,8	670,7	16,8	18,3	18,2
271	Dávky sociálního zabezpečení	618,0	663,6	670,6	16,8	18,3	18,2
28	Ostatní výdaje	181,9	172,9	163,0	4,9	4,8	4,4
282	Ostatní výdaje jinde nezařazené	181,8	172,9	162,9	4,9	4,8	4,4
2821	Ostatní běžné výdaje	30,9	31,5	33,4	0,8	0,9	0,9
2822	Ostatní kapitálové výdaje	150,9	141,3	129,5	4,1	3,9	3,5
3	NÁKUP NEFINANČNÍCH AKTIV	96,2	118,3	107,3	2,6	3,3	2,9
311.1	Fixní aktiva	93,4	115,8	105,2	2,5	3,2	2,8
313.1	Cennosti	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
314.1	Nevyráběná aktiva	2,8	2,5	2,0	0,1	0,1	0,1
	SALDO	-39,1	-247,5	-179,8	-1,1	-6,8	-4,9
	SALDO pro fiskální cílení	-36,8	-229,7	-151,1	-1,0	-6,3	-4,1
	Čistý peněžní tok z provozní činnosti	39,8	-157,9	-94,4	1,1	-4,4	-2,6
	Saldo primární bilance	5,6	-197,9	-137,9	0,2	-5,5	-3,7

Pramen: MF

3. Salda veřejných rozpočtů

Hospodaření veřejných rozpočtů dopadlo ve srovnání s rokem 2009 lépe a skončilo deficitem 179,8 mld. Kč – tedy 4,9 % HDP. Snížení deficitu je patrné zejména u hospodaření státního rozpočtu, pozitivní vývoj zaznamenaly také místní rozpočty, jejichž výsledek hospodaření přešel z deficitního do v podstatě vyrovnaného stavu.

Tabulka č. 11: Vývoj struktury salda veřejných rozpočtů v mld. Kč

		2008	2009	2010 <i>předběžná skutečnost</i>
I	Státní rozpočet¹⁾	-78,1	-221,5	-175,9
II	Mimorozpočtové fondy celkem	12,2	5,0	2,7
	PF ČR	1,1	-1,0	-1,3
	Státní fondy ²⁾	11,1	6,0	4,0
III	Veřejné zdravotní pojištění	10,8	-6,4	-6,9
IV	Územní samosprávné celky	16,1	-24,7	0,3
V	SALDO	-39,1	-247,5	-179,8

Pramen: MF

¹⁾ Mimo státní rozpočet jsou zde dále zahrnuty operace Národního fondu, bývalého Fondu národního majetku, který byl zrušen zákonem č. 178/2005 Sb. (nyní zdroje z privatizace) a čistý dopad vyloučení převodů z/do rezervních fondů.

²⁾ Státní fondy: SFK, SFŽP, SFČK, SFRB, SFDI a SZIF

Hlavní příčinou tohoto vývoje je obnovení růstu příjmů a také snížení výdajů, což je především výsledkem přijatých opatření.

Vyrovnanost čistého peněžního toku z provozní činnosti je jednou z podmínek zdravých veřejných financí. Tento ukazatel, který představuje rozdíl mezi provozními příjmy a provozními výdaji, se ve srovnání s rokem 2009 zlepšil o 63,6 mld. Kč, přičemž schodek klesnul na 94,4 mld. Kč.

Dalším z ukazatelů, který je používán pro hodnocení fiskální politiky, je primární deficit, vypočtený jako deficit očištěný o výdaje spojené s úroky z dluhu veřejných rozpočtů (ty jsou důsledkem politik minulých období).

Saldo primární bilance se v roce 2010 meziročně zlepšilo o 60,0 mld. Kč, což představuje zlepšení o 1,7 p.b. v relativním vyjádření k HDP, a dosáhlo schodku 137,9 mld. Kč, v podílovém vyjádření 3,7 % HDP.

Tabulka č. 12: Vývoj sald v mld. Kč a % HDP

	2008	2009	2010 <i>předběžná skutečnost</i>	2008	2009	2010 <i>předběžná skutečnost</i>
Čistý peněžní tok z provozní činnosti	39,8	-157,9	-94,4	1,1	-4,4	-2,6
Saldo primární bilance	5,6	-197,9	-137,9	0,2	-5,5	-3,7

Pramen: MF

Dalším analyzovaným ukazatelem je saldo pro fiskální cílení, jehož vývoj je patrný z tabulky č. 6. Po výrazném růstu tohoto salda, resp. schodku v roce 2009 dochází v roce 2010 k jeho poklesu. Ke zlepšení došlo téměř u všech složek veřejných rozpočtů. Deficit veřejných rozpočtů v metodice fiskálního cílení byl o 0,9 p.b. nižší, než bylo původně stanoveno, a činil 4,1 % HDP. Podobně jako u primární bilance i vývoj tohoto ukazatele z části indikuje restriktivnější charakter realizovaných opatření fiskální politiky.

Tabulka č. 13: Vývoj struktury salda veřejných rozpočtů pro fiskální cílení v mld. Kč

		2008	2009	2010 <i>předběžná skutečnost</i>
I	Státní rozpočet	-75,0	-205,7	-139,9
II	Mimorozpočtové fondy celkem	12,0	4,5	2,4
	PF ČR	1,1	-1,0	-1,3
	Státní fondy	10,9	5,5	3,8
III	Veřejné zdravotní pojištění	10,8	-6,4	-6,9
IV	Územní samosprávné celky	15,4	-22,1	-6,8
	SALDO pro fiskální cílení	-36,8	-229,7	-151,1

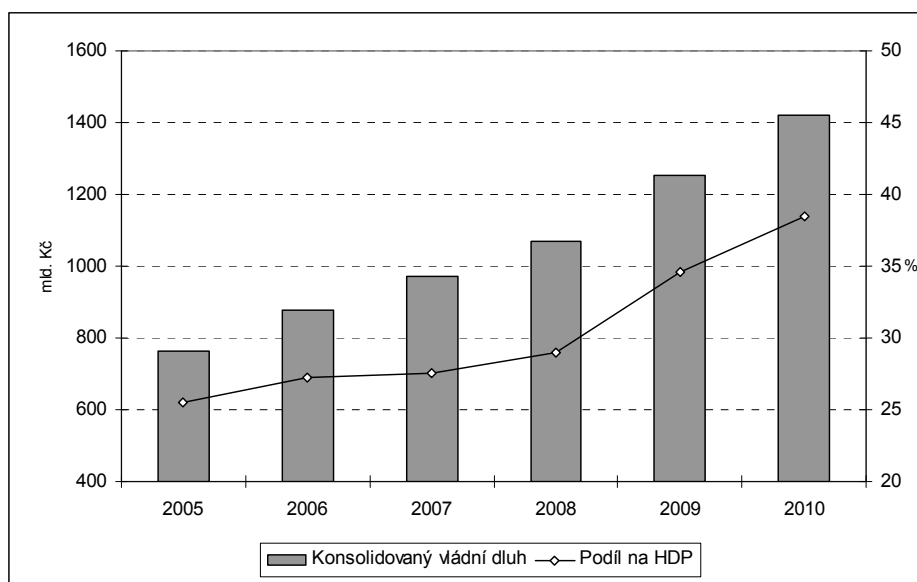
Pramen: MF

4. Dluh veřejných rozpočtů

Data o výši dluhu územních samosprávných celků (a tudíž i o celkové výši dluhu veřejných rozpočtů¹⁰) jsou odhadem, který může být v budoucnu zpřesněn. Je tomu tak proto, že doposud nebylo ukončeno zpracování účetních výkazů místních rozpočtů. K tomuto zpoždění došlo v důsledku nově implementovaného Centrálního systému účetních informací státu.

Trvale deficitní hospodaření veřejných rozpočtů vede ke kumulaci dluhu. Jeho meziroční růstová dynamika mírně zpomalila, vzrostl o 13,5 % a v roce 2010 tak odhad dluhu veřejných rozpočtů činí 1 423,0 mld. Kč, tj. 38,5 % HDP. Z grafu č. 2 je patrné, že objem tohoto dluhu se od roku 2005 téměř zdvojnásobil.

Graf č. 15: Vývoj konsolidovaného dluhu v mld. Kč a jeho podíl na HDP v %

Pramen: MF

¹⁰ Dluh veřejných rozpočtů je generován výsledky hospodaření jednotlivých složek veřejných rozpočtů definovaných podle metodiky peněžních toků, tj. státního rozpočtu vč. Národního fondu a od r. 2006 zdrojů z privatizace (bývalého Fondu národního majetku zrušeného zákonem č. 178/2005 Sb.), mimorozpočtových fondů (státních fondů, dále Fondu národního majetku (do r. 2005) a Pozemkového fondu ČR), veřejného zdravotního pojištění a územních samosprávných celků (obce, kraje, dobrovolné svazky obcí a regionální rady regionů soudržnosti).

Hlavní příčinou růstu dluhu zůstává přetrvávající deficitní hospodaření státního rozpočtu. Dluh je generován zejména růstem státního dluhu, který má ve struktuře celkového dluhu nejvyšší váhu. Jeho podíl od roku 1996 postupně narůstá a v roce 2010 činil 92,6 %. Konsolidovaný státní dluh¹¹ meziročně vzrostl o 14,2 % na 1 320,5 mld. Kč. Státní dluh ČR vykazuje rostoucí trend již od roku 1996 a od tohoto roku také roste s výjimkou let 2001 a 2003 rychleji než celkový dluh veřejných rozpočtů.

Odhadovaný dluh územních samosprávných celků se meziročně zvýšil o 2,4 % a činil 102,4 mld. Kč. Obce a kraje financují některé své potřeby z úvěrových zdrojů a využívají tak prostor, který jim legislativa poskytuje. Obdobně je tomu i u mimorozpočtových fondů, kde v roce 2010 vykazují zadlužení Státní zemědělský intervenční fond a Státní fond životního prostředí. Zdravotní pojišťovny vykazují zanedbatelný dluh, jeho výše se ale zvýšila z několika miliónů na 0,1 mld. Kč.

Ve srovnání s ostatními zeměmi není úroveň dluhu ČR vysoká, nicméně v posledních letech je přímo varujícím signálem jeho zrychlující se dynamika a skutečnost, že jeho růst byl dosud citelně zpomalován inkasem privatizačních příjmů, jejichž vliv vzhledem k pozvolnému ukončení privatizačního procesu neustále slábne. V budoucnu tak bude mít dosažená výše deficitu těsnější vliv na růst dluhu.

Tabulka č. 14: Vývoj dluhu a jeho struktury

	Hrubý konsolidovaný dluh veřejných rozpočtů (mld. Kč)			Podíl na HDP v %		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
			<i>předběžná skutečnost</i>			<i>předběžná skutečnost</i>
Hrubý konsolidovaný dluh VR	1 070,8	1 254,0	1 423,0	29,0	34,6	38,5
Státní dluh (konsolidovaný)	979,6	1 155,9	1 320,5	26,6	31,9	35,8
Dluh mimorozpočtových fondů	0,7	1,1	2,8	0,0	0,0	0,1
Dluh veřejného zdravotního pojištění	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Dluh územně samosprávných celků	94,7	100,0	102,4	2,6	2,8	2,8

Pramen: MF

¹¹ Konsolidace u státního dluhu představuje snížení o emitované státní dluhopisy, které byly nakoupeny z prostředků na tzv. Jaderném účtu, účtu Rezervy pro důchodovou reformu, popř. Souhrnném účtu řízení likvidity státní pokladny.